1776 Zaterdag 12 Januari 1918. 35ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Stellingen.

Niettegenstaande den algemeenen bijval, die aan de stellingen reeds bij haar verschijnen te beurt viel, was Luther toch niet wel te moede; hij vreesde, en terecht, dat zij hem de vijandschap van den aartsbisschop van Mentz zouden berokkenen. Om te verhinderen, dat deze van vreemden de toedracht der zaken overdreven voorgesteld zou vernemen, en om zich later des te beter te kunnen verantwoorden, zond hij den prelaat den 1sten November een brief met een exemplaar der thesis. De aanhef van den brief is zoo kruipend mogelijk. Luther verontschuldigt zich, dat hij, het uitvaagsel der menschen", zich vermeet een schrijven te richten tot de „hoogste doorluchtigheid" en smeekt, dat „de hoogheid van zijn doorluchtigen Vader in Christus zich gewaardige een blik te werpen op dat stofje." De brief laat zich verder in drie punten verdeelen. Vooreerst klaagt Luther over de aflaatprediking, waarin hij niet zoozeer de aflaatpredikers beschuldigt, *die hij niet gehoord heeft*, als wel het volk betreurt, dat er allerlei dwaling uit opvangt. Vervolgens valt hij de aflaatpredikers aan, omdat zij den aflaat te zeer verheffen, m. a. w. omdat zij niet preeken gelijk Luther: *de aflaten werken niets uit tot het geluk en de heiligheid der zielen; zij nemen alleen uitwendige straf weg.* De derde klacht geldt de *Instructio*, die op naam van den aartsbisschop is uitgegeven, waarin gezegd wordt, dat een der genaden (de aflaat) een onschatbare gave Gods is, waardoor de mensch met God verzoend en alle straf des vagevuurs wordt kwijtgescholden; dat er voor het verdienen van aflaten voor afgestorvenen en voor biechtbrieven geen berouw wordt vereischt. Zoowel in zijne thesis als in dezen brief ziet men, dat Luther dikwijls misbruik noemt, wat de geheele Kerk als gebruik erkent. De *Instructio* van Duitschlands primaat vlakweg af te keuren scheen echter al te vermetel, daarom zegt Luther, dat er eene *Instructio* is uitgegeven op naam van den aartsbisschop, en voegt er tusschen haakjes bij: „ongetwijfel, Hoogwaardigste Vader, buiten Uw weten en zonder Uwe toestemming." Eindelijk smeekt hij ootmoedig den aartsbisschop aan de predikers een andere *Instructio* voor te schrijven, „opdat er ten laatste niet iemand opsta, die door tegenschriften dit werkje weerlegge tot oneer van Uwe doorluchtigste Hoogheid, wat ik hoogst ongaarne zoude zien en toch vrees, zoo niet spoedig hierin maatregelen worden genomen." Maatregelen nemen om dit te voorkomen, zou voor den aartsbisschop onmogelijk zijn: de brief dagteekende van den 1sten November, en den 31sten October was reeds „iemand" opgestaan, die te Wittenberg in eene reeks van stellingen de *Instructio* had aangevallen. Zoo blijkt Luthers huichelarij tegenover zijn „Hoogwaardigsten Vader in Christus", zoo openbaart zich de ootmoed van het „uitvaagsel der menschen", van het „stofje".

De opschudding, die de 95 stellingen vooral in de Saksische landen veroorzaakten, wekte in niet geringe mate de bezorgdheid van de aartsbisschoppelijke Commissie te Halle, want dit college, bestaande uit leden der domkapittels van Maagdenburg en Halberstadt, was door den aartsbisschop van Mentz met het bestuur der beide Saksische bisdommen belast. Zij deed ijverig onderzoek, maakte verslag op van het gebeurde en zond dit met de stellingen en een verhandeling van Luther naar den aartsbisschop. Dit belangrijk stuk, dat voor den geheelen aflaatstrijd beslissend zou zijn, is later zoek geraakt. Wij willen ons niet verdiepen in de vraag, hoe zulk een gewichtig document kon verloren gaan, terwijl bijna alle andere stukken van dien tijd in het Maagdenburgsche archief zijn verzameld, noch de Centuriatoren verdenken van moedwillige verduistering; dit staat vast: het verslag der aartsbisschoppelijke Commissie was gunstig voor Tetzel. Wij maken ons sterk dit te bewijzen door een andere akte, die gelukkig is bewaard gebleven, nl. door het antwoord van den aartsbisschop. Was het verslag der Commissie ongunstig geweest voor Tetzel, dan zou de aartsbisschop, door bovengemelden brief van Luther in zijne meening nog versterkt, den Wittenbergschen doctor ongetwijfeld om zijn geloofsijver geprezen en den overmoedigen aflaatprediker hebben terechtgewezen, zoo niet afgezet. Het tegenovergestelde heeft echter plaats. Hiervan zal een overzicht van 's bisschops schrijven ons overtuigen.

Na den gebruikelijken zegewensch bericht aartsbisschop Albertus, dat hij het schrijven van zijne Commissie benevens de verhandeling en de stellingen „van een vermetelen monnik te Wittenberg, de aflaatprediking en onzen subcommissaris betreffende," heeft gelezen. — Dit teekent. — Voorts verklaart hij, dat „het driest ondernemen van gemelden monnik hem persoonlijk wel is waar niet in verzoeking zal brengen, maar dat het arme, onverstandige volk daardoor geërgerd en tot jammerlijke dwaling verleid wordt. Daarom heeft hij (de aartsbisschop) de verhandeling, de stellingen en andere geschriften (van Luther) niet alleen aan de theologanten en canonisten zijner universiteit te Mentz ter beoordeeling gegeven, maar ook zelf met zijn geleerde hofraden en andere zaakkundigen in beraadslaging en aandachtige overweging genomen. Dientengevolge is *met eenstemmigheid* besloten, het hierbij gevoegde, in tegenwoordigheid van bovengemelde geleerden voorgelezen, *proces tegen dien monnik* op te maken en de geheele zaak voor den Paus te brengen, in de hoop, dat Zijne Heiligheid zulke maatregelen neme, dat de dwaling nog bijtijds geweerd worde.... Een uittreksel van het protocol der gehouden beraadslaging wordt te gelijk met het verzegelde proces verzonden onder verzoek, dit alles in vereeniging met verstandige, geleerde mannen eveneens te onderzoeken en zorgvuldig te overwegen en, bijaldien het proces goed, deugdelijk en doelmatig bevonden worde dit aan *onzen subcommissaris, den heer Johann Tetzel*, te zenden en vervolgens rechtelijk aan *bedoelden monnik te Wittenberg* te doen aanzeggen, opdat de *giftige dwaling* zich niet verder onder het volk voortplante." — Deze plaatsen alleen zijn voor Tetzels rechtvaardiging van de grootste beteekenis, want zij bewijzen 1o. dat de aartsbisschop, de hofraden, de universiteit van Mentz en de aartsbisschoppelijke Commissie te Halle beslist *vóór Tetzel* en *tegen Luther* partij kiezen, wiens optreden als een *driest ondernemen*, wiens leer als *een giftige dwaling* gebrandmerkt wordt; 2o. dat Luthers beschuldigingen tegen Tetzel geen gronden hebben; hoe anders te verklaren, dat Tetzel met de aankondiging van het proces wordt belast, indien de inquisiteur zelf zich aan de schandelijkste misbruiken en de verfoeilijkste dwalingen omtrent den aflaat had schuldig gemaakt? Doordien de beschuldigde, na een rijp onderzoek en langdurige beraadslaging, tot rechter over den aanklager wordt aangesteld, is een schitterend bewijs van Tetzels onschuld gegeven. De nog volgende lastgevingen van den aartsbisschop bevestigen dit alleszins. Op voordracht der Commissie keurt de prelaat de benoeming van den heer Tetzel tot aflaatcommissaris voor Brandenburg en Pruisen goed. Verder had de aartsbisschop, na inzage van de bezoldiging der aan *Tetzel onderhoorige commissarissen*, deze wat hoog en het personeel wat talrijk bevonden. Een zoo groot aantal subcommissarissen was, zijns inziens, niet van noode en kon door de prediking niet gedragen worden. — Wij merken hier aan, dat er alleen sprake is van de kosten der Tetzel onderhoorige commissarissen, niet van Tetzel persoonlijk. — Bovendien was het Albertus ter oore gekomen, dat „etliche" subcommissarissen in preeken en in gasthuizen zich onbetamelijk hadden gedragen, zoodat hun dit tot eigen oneer en tot minachting van de aflaatprediking wordt nagezegd. „Daarom," zoo gaat de prelaat voort, „bevelen en willen wij ernstig, dat gij (de Commissie) hierover met *onzen algemeenen subcommissaris den heer Johann Tetzel* in onderhandeling treedt, om de groote onkosten, die zoo talrijk een personeel na zich sleept, in zoover dit zonder nadeel voor de aflaatprediking kan geschieden, te beperken en te verminderen. Desgelijks, dat hij (Tetzel) zijn onderhoorige commissarissen ernstig vermane zich voortaan in preeken, woorden en werken overal welvoeglijk, volgens regel en tucht, en gelijk het hun stand betaamt, te gedragen. Mocht de heer Tetzel evenwel tegen het voorstel der Commissie eenig bezwaar hebben" — wat zeer goed gebeuren kon, daar de vermindering van personeel den reeds bejaarden subcommissaris de lasten der prediking des te zwaarder zou doen gevoelen — „dan moest zij hem den brief des aartsbisschops toonen."

Indien Tetzel die ongehoorde schanddaden had bedreven, waarvan Luther en diens volgelingen hem betichten, indien hij zich publiek aan de zedelijkheid had vergrepen en zich met een groot deel der aflaatgelden had verrijkt, dan was het zeker hier, in een vertrouwelijk schrijven aan de Commissie, de plaats om den inquisiteur terecht te wijzen, of ten minste de Commissie voor hem te waarschuwen. Doch geen woord, waaruit men Tetzels schuld kan afleiden. Integendeel, hij zelf wordt aangesteld om enkele ondergeschikten te vermanen en ontvangt daarbij den last, om ook in Brandenburg en Pruisen den aflaat te preeken, wat hem toch zeker niet zou zijn opgedragen, als hij zijn ambt zoo schandelijk misbruikt had.

Zoo is dit schrijven van Albertus van Brandenburg, dat soms tot beschuldiging van Tetzel wordt aangevoerd, juist een krachtig bewijs van zijn onschuld. „Etliche" commissarissen hebben mogelijk misdaan, — dit zullen we niet betwisten — maar Tetzel kan men geen buitensporigheden, laat staan wandaden, toeschrijven. Volkomen gerechtigd zijn wij dus tot de gevolgtrekking, *dat Tetzel tijdens de aflaatprediking voor de Sint-Pieterskerk niets heeft misdaan tegen de rechtzinnige leer, niets tegen de goede zeden.*

Niets tegen de rechtzinnige leer; dit is bewezen uit de fragmenten zijner preeken, — uit zijne biechtbrieven, — uit vele stellingen van Luther, waarin hem de rechtzinnige leer wordt tot verwijt gemaakt, — uit den brief van den aartsbisschop van Mentz, waarin Tetzel met de uitvoering van het proces wordt belast. *Niets tegen de goede zeden*; dit blijkt uit den eerbied, waarmede Duitschlands primaat, ondanks Luthers aanklacht, in laatstgenoemden brief steeds over Tetzel spreekt, zonder in het minst op eenig misdrijf hoegenaamd te zinspelen; dit is duidelijk, als eene nieuwe aflaatprediking in Brandenburg en Pruisen aan Johann Tetzel wordt toevertrouwd.

Godsdienst en opvoeding.

Onder de rubriek „Opvoeding en Onderwijs" van het *Handelsblad* lezen wij in een bespreking van de periodiek *Het Kind*:

De klok van het rationalisme in de opvoeding, die eenige tientallen jaren lang al te luid gebeierd heeft over den menschengeest, heeft opgehouden te luiden; alleen hoort men af en toe nog een nagalm. Dat de denkbeelden zich wijzigen, blijkt ten duidelijkste uit de artikelen, die in den laatsten tijd over godsdienst in de opvoeding worden geschreven.

Het Kind brengt artikelen van mej. E. W. Asscher, mevr. D. van Dorp—Beuker Andreae en den heer Edward Peeters over godsdienstige opvoeding. Een jaar of tien geleden zou men vreemd hebben opgekeken,

Curaçaosche Ditjes en Datjes.

Prettig, dat 'n onder de streep causeur zonder blikken of blozen met nachtschuit komen mag, ik bedoel, in druk mag uitdrukken ze 'n indrukken, die niet van zoo heel recenten datum meer zijn.

Ge begrijpt reeds, waar ik heen wil, ja, juist, precies; wat keuvelen naar aanleiding van die wederom zoo wondermooi geslaagde soirée van 30 Dec l. l.

Zeg ik tegen mijn jongen op den ochtend van dien bewusten dag: nu moet je je van middag 's goed wasschen, met zeep, hoor, en trek dan je mooie pakje aan, en spannen om half 4 precies, want we gaan naar de comedie.

Groompje blij, paard allesbehalve, kauwt liever maïs, dan naar stad te tippelen.

Moet ge weten, dat 't ongehoord dik joggie — zoo'n tweede editie van Dickens' biefstukjongen die altijd in slaap viel — nog nooit in z'n klein leventje z'n speknek gerekt had bij 't ophalen van 'n tooneelscherm, die geneuchten had ie nog nooit gesmaakt, vandaar 'n doodgegooi met vragen onder 't hobbelen over den hard klonterigen weg van je gewelste.

Of er van avond ook gebokst zou worden?

Wel neen, ben je betoeterd, luister, eerst komt de hollandsche vlag op 't tooneel.

Dat liet 'm echter volkomen koud, had ze van morgen nog pas gehe schen.

En wat dan?

Dan krijg je 'n drama.

'n Drama, was is dat?

'n Drama, ja, enfin dat is 'n tooneelstuk, dat dikwijls erg roerend is, vaak zitten de menschen er bij te snotteren en te huilen.

Maar..... waarom huilen die menschen?

Caramba, kijk liever beter uit je oogen, daar rij je me weer over 'n steen.

Vijf minuten pauze.

Moet ik van avond ook huilen?

Huil voor mijn part je bolle koonen tot stopverf.

Tien minuten pauze.

Is 't dan afgeloopen?

Wel neen, dan zal je 't stalletje van Bethlehem zien.

Dat hebben we bij ons in de kerk toch ook?

Ja, maar, 't zijn hier allemaal levende menschen die 't voorstellen.

't Kindje ook.

Ja, 't kindje ook.

Zijn de os en de ezel ook levend?

Best mogelijk, pas maar op, dat ze jou niet voor ezel laten spelen.

Toen kwamen we voorbij „Morgenster", in de auto-zône, en hield ie z'n babbel, wat ook zaak is, vooral op 'n Zondagachtermiddag. Stond precies 7.58 vóór 'n poortje in Hospitaalstraat.

Drie heeren versperden den doorgang met vastberaden blik. Ticket?!

Eén woord van mijn lippen, weg, allemaal weg.

Dat tooverwoord was „Amigoe".

Zaal vol, tot in de uiterste hoeken.

Spijt me, dat door kippigheid, vooral bij kunstlicht, ik niet in staat ben in détails te treden over dat kleurig fleurig aspect, want frappant moet 't geweest zijn.

Stemmen van violen, fluit, clarinet, cello en 'n reuzenbas bracht er de stemming in, die na tik-tik een, twee, drie van maestro Palm, oplaaide in 'n blij opwekkend gevoel van deinen op rhytmische accoorden, in enthousiastieke klankenweelde.

Toen tingeling, en nog eens tingelingeling. Langzaam rezen de schermmusiekengelen omhoog, totdat ze allemaal met hun harpen en bazuinen als 'n oblietje waren opgerold.

En toen? Ja..... en toen? Kom doe me 'n pleizier, en sla de laatste Amigoes nog eens op, en lees nog eens met attentie die twee vlotgeschrevene redactioneele verslagen van deez' feestavonden, dan weet ge alles veel beter, dan ik 't neerpennen kan.

Ben nu eenmaal uiterst karig bedeeld met reporterstalenten, wat me heelemaal niet spijt.

Wilt ge na lezing mij weer volgen op mijn equilibristische toeren op litterair gebied? All right! Ge weet, schrijf zooals ge spreekt, dat is mijn leus.

Van 8 tot half 12 heb ik dien avond genoten.

't Was subliem—feeëriek, eenig—artistiek, in één woord pyramidaal mooi.

Heb in mijn leven heel wat geroutineerde beroemde beroepsartisten op de planken gezien, niet in de West, maar in onze groote Europeesche centra, en ik herhaal 't: 't was subliem, kan in vele opzichten best de vergelijking met hen doorstaan.

Dat geacheveerde, subtiele, fijn-nobel gevoel in voordracht kan niet aangeleerd worden, dat is iets, wat 'n uiting is van geheel zich zelve geven, zoo iets moet aangeboren zijn.

Die soirée, in 't geheel genomen, was voor mij 'n openbaring.

't Heeft nu sterker dan ooit te voren, doen blijken aan 'n iegelijk, die niet ziende blind is, de kerngezonde levenskracht van de aloude moederkerk in onze dierbre kolonie.

Catholique avant tout, èn in de laagste maar ook in de hoogste rangen.

Andersdenkenden hebben toch vaak zoo'n potsierlijk idee van ons heerlijk geloof.

Niet zoozeer stonden ze paf over die weidsche artistieke praestatie, als wel over 't feit, dat 't aan roomsche meisjes geoorloofd was, zoo iets te praesteeren.

De idee, dat iemand 'n goed katholiek zijn kan, zonder geheel den dag te bidden of met 'n uitgestreken gezicht te loopen, wil er nog maar niet in.

Hangkoppen zijn we niet, en willen we ook niet zijn. Geloof me, er is geen blijmoediger sympathieker mensch op de wereld, dan 'n degelijk en oprecht katholiek.

Men miskent, wat men niet kent, dat is altijd zoo geweest, en zal altijd wel zoo blijven.

Kijk maar 's in catalogi van bibliotheekverkoop van zoo menig andersdenkenden professor ter ziele.

Van apologetische werken of brochures van onze kleur bijna geen spoor; dat is diep treurig, maar waar.

Zoo'n hooggeleerde prof wist met al z'n wijsheid, heel wat minder van „God's schoonste gave, Zijn

als een neutraal opvoedkundig tijdschrift over godsdienst ging schrijven en de belangstelling van thans kan dus een teeken des tijds heeten. De artikelen in *Het Kind* zijn alle vóór godsdienstige opvoeding en zij, die erover schrijven, verschillen alleen ten opzichte van den leeftijd, waarop het kind moet leeren bidden en van den aard van het gebed.

Het *Hbl.* voegt hieraan toe, dat het rationalisme, „dat alles ontleden wilde en alles verklaren, al vóór den oorlog als levensleer (scheen) uitgediend te hebben."

Het kan de massa niet bevredigen.

Inderdaad, nimmer misschien kwam dit sterker, sprekender tot uiting, dan juist in onzen tijd.

En men kan te dezer zake acte nemen van getuigenissen, welke men nog niet zoo heel lang geleden, eenvoudig ondenkbaar zou hebben geacht.

De godsdienstige behoefte verdringt den rationalistischen waan.

Kerkbouw.

IV.

Bij het nagaan van de symboliek der kerken zullen wij van de algemeene zinnebeelden op de meer bijzondere, die van de grootte der kerk, van de landsgebruiken enz. afhangen, overgaan.

De algemeene noemen wij al aanstonds die welke van den beginne af zoodra de Christenen met eenige vrijheid hebben kunnen bouwen, of tempels en synagogen met volkomen geschiktheid tot kerken hebben kunnen inrichten, in het oog zijn gehouden en nagestreefd. Van dien aard is ten eerste: de gedaante der kerk als afbeelding der wereld. Men achtte dit zinnebeeld verwezenlijkt door het nabootsen van de Arke van Noë, als Ark der Behoudenis, den Tabernakel en den Tempel in het Oud Testament. Bovendien beeldde men, door dit langwerpig vierkant, van de oudste tijden ook het Petrusscheepje in de kerken af. Voorbeelden zijn er echter ook van ronde kerken; 1o. omdat dit, volgens veler voorstelling, de vorm der aarde is, 2o. als herinnering der eerste H. Grafkapel. Ook treft men hier en daar achthoekige kerken aan, hetzij als afbeelding der doopvonten, hetzij als kruislings over elkaar gelegde langwerpige vierkanten en nadere aanduiding der vier hemelstreken, van waar de volken zijn verzameld. Dit aldus verkregen grieksche kruis is de grondvorm van vele Oostersche kerken gebleven.

Ook bestaat er hier en elders een voorbeeld van heiligdommen met een driehoekig plan. Dat de driehoek het zinnebeeld der eeuwige orde is, werd vroeger reeds vermeld.

De muren der langwerpige vierkante kerk zijn dus een afbeelding van de vier wereldstreken vanwaar, volgens de H. Schrift, de uitverkorenen zullen bijeengeroepen worden. En zoo verbeelden de muren de volken, de Joden en Heidenen.

Die muren beschouwend in hunne bestanddeelen, vinden wij bij Ivo van Chartres en Durandus, in de XIIIe Eeuw, de symboliek van Hermas uit de Ie Eeuw en van Augustinus uit de IVe Eeuw terug. De bouwsteenen zijn de geloovigen; de grootere, zegt Durandus, de wel bearbeide en vierkante steenen der buitenzijden, waar tusschenin de kleinere ter vulling worden gelegd, zijn de volmaaktere Christenen, die door hunne verdiensten en gebeden de zwakkere Geloovigen in de H. Kerk bij elkander houden.

De Geloovigen, zegt Ivo, zijn de steenen, aan de bergen en ingewanden der aarde ontrukt, en door de steenhouwerskunst met hamer en winkelhaak uit de vormeloosheid tot schoonheid en bruikbaarheid ingericht, zoodat de eene den anderen, groot en klein, elkaar steunt en draagt. Maar alles komt aan op den grond- en hoeksteen „die de twee muren in een huis vereenigt," en deze hoeksteen in het kerkgebouw, zegt Christopher Faber omstreeks 1625 nog altoos den ouderen symbolisten na, „beteekent Christus," die hoeksteen, door David in den dag der vreugde bezongen, door Isaias beloofd, door Petrus verkondigd, door Paulus in zijn verhevenste beteekenis geschetst, namelijk als vereenigende in zijnen vrede de Joden en de Heidenen, die door de kerkmuren worden afgebeeld.

Hij, die alles tot één zoude brengen van 't geen in de Hemelen en op aarde is. Hij heeft den middelmuur, die Joden en Heidenen scheidde, verbroken, en zoo hebben beiden in eenen geest toegang tot den Vader.

Ook dien geest beeldt de christelijke architektuur in de kerkmuren af.

Wat is die geest?

Het cement, dat de steenen verbindt, werd in het Oosten en in het Westen, volgens Kreuser, voor een zinnebeeld der christelijke liefde gehouden, die de menschen samenvoegt en wederzijdschen steun geeft. De mortel, zegt Durandus, bestaat uit kalk, zand, en water.

De eerste is de vurige liefde; het tweede beteekent de stoffelijke daden, ten nutte onzer broeders ondernomen; maar het is de Geest (het water,) die beiden vereenigt en kracht geeft. Zoo verbindt de band der Liefde en des Vredes de levende steenen tot één lichaam.

Maar behalve „het hoofd des hoeks", zijn de grondslagen der kerk nog uit andere deelen samengesteld.

„Het fundament, waar de geheele kerk op rust, zegt Christopher Faber, beteekent Christus, die het waarachtige en voornaamste fundament alleen is, gelijk de H. Paulus getuigt. Maar Christus heeft ook Sint Pieter tot fundament der H. Kerk gesteld, zeggende: Gij zijt Petrus, dat is steen, en op dezen steen zal ik mijne Kerk bouwen."

De overige Apostelen worden somtijds ook fundamenten genoemd. Vooreerst, omdat zij over geheel de wereld de H. Kerk gebouwd hebben en de menschen hebben bekeerd. Ten tweede, omdat het Geloof van Christus hun het eerst veropenbaard is, op welke uitwendige openbaring het geloof van de H. Kerk steunt."

Wij spreken met opzet nog niet van die deelen, welke alleen tot groote kerken behooren; wij wenschen eerst af te handelen, wat alle kerken met elkander gemeen hebben.

Hiertoe behooren de vloersteenen en de contreforten.

„De vloer, zegt Durandus, die met den voet wordt getreden, beteekent den handwerkersstand, die met zijn zwoegen de H. Kerk ondersteunt. Zoomede moeten Gods armen, en de armen van geest, om hunne nederigheid bij den vloer vergeleken worden. De contreforten, die zware vierkante steunpijlers, die van buiten en op de hoeken des gebouws geplaatst zijn, beteekenen de menschen, die een heiliger leven leiden dan de anderen, en die, door hunne deugden en verdiensten, hunne zwakkere broeders binnen den schoot der Kerk houden."

„De bindbalken, zegt hij verder, die de verschillende deelen der kerk bijeenhouden, zijn de wereldvorsten, die de eenheid en eendracht der Kerk handhaven door hunne daden. De welven of de daksparren zijn de predikers, die zich door de ondeugd niet hebben laten bederven en wier lof in het Hooglied bezongen wordt, als de Bruidegom juicht: „het kapgebinte van ons huis zal uit cederhout gewrocht zijn en zijne kepers uit cypressen." Want God heeft Zijne Kerk van levende steenen en onbederfijk hout gebouwd."

Durandus laat niet na het dak te voltooien, en getuigt, dat de leien de gemaliende soldaten zijn, die het Heiligdom beschutten. In de torens, ziet hij, als oorlogssterkten, de hooge kerkprelaten. De rondachtige koepels zijn hem het zinnebeeld der trouw, waarmee het geloof in zijn geheel en in volle zuiverheid bewaard moet worden.

Van de deur, zegt Durandus met eenvoudigheid: De deur der kerk is het zinnebeeld van Christus. De dubbele deur, in denzelfden boog gesloten, stelt, zeggen de Engelsche symbolisten, het geheim van Christus' Godheid en menschheid voor.

De H. Linie.

Nieuwe Onderwijsverordening.

Art. 81. 1. De krachtens artikel 78 toe te kennen bijdrage wordt verleend met ingang van het kwartaal, waarin een begin wordt gemaakt met het onderwijs op de school, waarvoor de bijdrage is aangevraagd.

2. Op dezelfde wijze zal de bijdrage ter tegemoetkoming in verschillende kosten, als bedoeld in artikel 80, verleend worden.

Art. 82. Indien een onderwijzer of kweekeling in den loop van het dienstjaar in dienst wordt gesteld, ten gevolge van afgelegd examen aanspraak op hooger bijdrage doet ontstaan, ten gevolge van ontslag de school verlaat, of overlijdt, wordt de bijdrage gerekend naar den maatstaf van artikel 78, in evenredigheid van het aantal volle maanden, dat hij in dat dienstjaar aan de school verbonden is geweest of voor hem aanspraak op de hoogere bijdrage kon worden gemaakt.

Art. 83. 1. De uitkeering van de bijdragen, bedoeld in de artikelen 78 en 80, geschiedt aan het einde van elk kwartaal op den grondslag van de voor het voorgaande dienstjaar verleende bijdrage.

2. Mogelijke verschillen tusschen dit bedrag en de som, die overeenkomstig het derde lid van artikel 77 werkelijk verschuldigd is, worden verrekend, nadat die som zal zijn bepaald.

HOOFDSTUK IV.

Van het voortgezet onderwijs.

De huidige onderwijsverordening heeft de mogelijkheid tot het ontvangen van herhalingsonderwijs geopend (artikel 16). Hoewel hier en daar met goed gevolg van dit onderwijs gebruik gemaakt is, heeft het nog niet overal aan zijn doel beantwoord, waarschijnlijk omdat het niet aansloot aan de plaatselijke behoeften en te veel, zooals de naam het uitdrukt, in herhaling trad van het op school geleerde. Ten einde hierin verbetering te brengen wordt voorgesteld leergangen te openen, die voldoen aan de plaatselijke behoeften, vandaar overleg met de Commissie van Onderwijs en den Inspecteur van het Onderwijs. Ook worden de bestaande leergangen voor boekhouden, enz. en voor zeevaartkunde, die nu buiten de verordening vallen, zonder bepaald vakonderwijs te zijn, voortaan onder het voortgezet onderwijs gerekend.

Het zal vaak blijken, dat er hier of daar behoefte bestaat aan onderwijs in een der talen. Bij verbetering der maatschappelijke toestanden, bij ontwikkeling van industrie en scheepvaart mag verwacht worden, dat naar gelegenheid gevraagd wordt, zich in verband met vak of werkkring te ontwikkelen. De voorgestelde artikelen laten voldoende ruimte om van gouvernementswege daarin te voorzien en ook om, indien particulieren daartoe gelegenheid willen openen, deze pogingen te steunen.

DE OORLOG.

De kabelberichten waren deze week uiterst schaarsch maar niet zonder nig belang.

We kunnen echter kort zijn in ons overzicht.

Volgens uitlating van Graaf VON HERTLING zal Duitschland de vredesonderhandeling met Rusland doorzetten, en schijnt het zijn vredesvoorwaarden te willen opleggen.

Als er 400 leden bij elkander zijn op 18 Januari a.s. zal de Constitueerende vergadering gehouden worden en Rusland een nieuwe wet en nieuw bestuur krijgen.

Zoo de Duitsche vredesvoorwaarden vernederend zijn voor Rusland is een nieuw uitbreken van den oorlog niet onmogelijk.

De Entente werkt hard in Rusland. Japan en China gaan ook een woordje meespreken.

De chaos moet nog grooter worden, voor dat de nieuwe schepping des vredes daaruit geboren kan worden.

Aan alle fronten stukwerk. Veel gevlieg en weinig raaks.

De parlementaire uitlatingen doen zien, dat Elzas-Lotharingen door Duitschland niet zal worden prijsgegeven en door Frankrijk telkens vuriger wordt begeerd.

De Amerikanen zijn bezig het te veroveren voor.....?

Het belangrijkste bericht is echter een telegram uit Zürich door „Le Matin gepubliceerd. We vernemen daardoor op het onverwachts de nieuwe vredesvoorwaarden van Duitschland, door Graaf VON HERTLING de Entente aangeboden:

1o. Het instellen van een Internationaal Hof van Arbitrage, bindend voor alle volken.

2o. Teruggave aan Duitschland van al zijn kolonies.

3o. Behoud van het Turksch grondgebied in zijn geheel.

4o. Herstel van België, volgens constitutioneel zelfbestuur.

5o. Het in Frankrijk door Duitsche troepen bezet gebied zal over zijn eigen lot beslissen.

Erg aannemelijk ziet die Duitsche vrede er niet uit!

Maar de inwendige toestand in Duitschland kon wel eens dwingen een toontje lager te zingen.

Er heerscht oproer in het Du... leger aan de Russische grens ... bevolking in Berlijn, Essen en L... betoogen ten gunste van den ...

Berichten uit de Kolonie.

Kerkwijding.

Met man en macht wordt er a... de nieuwe kerk gewerkt om Zondag 20 Januari zoo ver met den bouw klaar te komen, dat de kerkwijding kan plaats hebben. Dien dag wordt juist het feest der H. Familie, Patroon der kerk, gevierd. Geen betere datum kan er dus gevonden worden om de nieuwe parochie te stichten en den dienst in de nieuwe kerk te beginnen. Monseigneur hoopt op dien dag de Eerste H. Mis *pontificaliter* in de kerk der H. Familie te kunnen opdragen.

Voor de nieuwe kerk.

Z. D. H. Mgr. VUYLSTEKE heeft deze week een stel fraaie tabellen ontvangen en een stel mooi bewerkte witte gordijnen om binnen in het tabernakel te hangen, alsmede twee groote carbidlampen en een paar prachtige palmieten.

Welkom.

Maandagmorgen kwamen met de *Juno* twee Hollandsche Paters van het Gezelschap van Maria hier aan op hun doortocht naar Haïti. Het zijn de Weleerw. Paters FR. HAKVOORD en J. BOLTEN.

* *

De Zeereerw. Pater M. v. D. ELSEN, Pastoor der Rozenkranskerk op Pietermaai, wordt dezer dagen met de *Commewijne* verwacht. De overige 4 nieuwe Missionarissen komen waarschijnlijk met de *Oranje Nassau*, daar de *Commewijne* te vol was met Gouvernementspassagiers.

* *

Donderdagnacht is met de *Lady* de Zeereerw. Heer A. ELLIS, Pastoor van Sabaneta, hier aangekomen om een paar weken bij zijn geachte Familie door te brengen.

Don Alberto.

Zaterdagavond is deze sleeper weer uitgestoomd om olie te halen.

Cycloon.

Ons bericht omtrent een cycloon op Jamaica werd niet nader bevestigd. We vreezen, dat de welwillende berichtgever zich vergist heeft en van de 2000 slachtoffers op Guatamala had moeten spreken waarover dien avond telegrafisch bericht werd ontvangen.

Dankbetuiging.

In dank ontvangen een ex. van *America Latina.*

Receptie.

De nieuwjaarsreceptie ten Gouvernementshuize was Woensdagavond druk bezocht.

Voor den Koophandel.

Door de Hollandsche Commissie

---

kerk die eeuwen tart", dan ik, toen ik nog als zesjarige bengel achter mijn hoepel draafde.

Kunt ge mag aan, hoe 't gesteld is met hen, die geen hoogere studies doorloopen hebben.

Hun brainbox is in dat opzicht precies zoo leeg, als nu op 't cogenblik mijn brandkast.

En toch, natuurlijk, met veel aplomb afgeven en met dédain neer zien op iets, waar ze geen sikkepitje van weten.

Zou wel eens willen weten — caramba, wat ben ik afgedwaald! — wat er in de harten van die zoovele aanwezige niet-katholieken is omgegaan, op die zoo uiterst geslaagde soire artistique.

Dat 't liedje van „quantité negligeable" en „intellectueele superioriteit" nu heelemaal uit den tijd, van de baan is, dat heb toen bovenal wel duidelijk geworden zijn.

O zoo!

Wat is er dien avond 'n smart water gedrupt op zakdoek en blouse en colbert.

Wou dat zoo'n douche de dorstende gronden van San Willibrordo gedrenkt had.

Aardig, dat ladies bij zoo'n gelegenheid veel meer sans gêne 't uitsnikken, dan mannen.

De heeren der schepping vinden dat aanstellerig kinderachtig, maar zitten ondertusschen al maar proppen door te slikken, met scheeve lip op hun snor te bijten, verdacht hun neusvlakken te benokkelen, en zijn o zoo blij dat 't donker is.

Wat bewijst, dat 't meesterlijk spel insloeg in alle opzichten.

Moeilijkheden aan 'n tragedie verbonden, worden zoo licht onderschat.

Men maakt zich zoo gauw bespottelijk door overdreven of onnatuurlijk spel.

Herinner me, dat indertijd op St Martin bij een of andere opvoering, een der militairen, die als clown optrad, 'n reuzensucces had.

'n Paar dagen later speelde dielzelfde persoon hoofdrol in 'n bloedig drama vol moord en kruitdamp.

En hoe wanhopiger en wilder hij toen met z'n oogen rolde, en knarsetande, des te uitbundiger werd 't gelach, totdat 't publiek van louter pret 't letterlijk uitbrulde.

En toch beweerde die goeie man, dat in 'n verradersrol, in 'n treurspel hij zich pas voelde en heelemaal gaf.

Juist omdat hoogstaande kunst alleen in staat is de teederste snaren van 't menschelijk gemoed te doen trillen, moeten would-be artisten wel afdalen tot 't genre, moord en bloed en giftbeker.

Lees maar eens die schetterende affiches van vierde en vijfde klas theaters:

„De Ridder met de roode handen of de vergiftigde moordpriem," Drama in 5 bedrijven.

Daarna:

„'t Doorgezaagde weesmeisje, of De hangende worst in drie happen.

Sensationeel drama in 2 bedrijven.

En voor toetje:

„De brand in 't kruitmagazijn of 't Dynamietbiggetje".

Apotheose met bengaalsch licht en donderbussen!!!

Zal niet zeggen, dat 't publiek niet meeleeft.

Minder geurige scharretjes worden soms vol woede naar den roodgepruikten verrader achter 't voetlicht gekeild, wat ook 'n soort van appreciatie is.

Maar noem zoo'n Draak, toch in hemelsnaam geen kunst.

Wat is er simpeler dan dees' handeling: 'n moeder wordt haar baby ontstolen, nâ 'n jaar of wat vindt ze 't terug.

Om van zulk 'n eenvoudige gebeurtenis 'n creatie te maken, 'n creatie die inslaat, aller harten roert en oogen doet overloopen, dat is kunst in haar verhevenste beteekenis.

A fortiori is zulks van toepassing op Agar's monoloog.

Toen bekroop ook mij de emotie.

Wat 'n wereld van dictie en expansief gevoel.

O, wat was dat mooi!

Had schik in de kindertjes, die in hun schilderachtige Bretonsche kleedjes, hun rol zoo naïef gespeeld hadden, en nu schuin voor 't tooneel gezeten nog natuurlijker hun klein leventje uitspeelden in fluisterend gebabbel, vriendelijke ruzietjes, en kinderlijke confidenties.

Ismaël zat daar ook.

Scheen toen heelemaal geen dorst te hebben.

Verorberde met smaak fondantsuikertjes.

Ook de kleine darling-baby, zoo juist, zoo roerend en toch zoo roerloos stil in 't Bethlehem kribje, was nu een en al woelige actie.

Tot Klaas Vaak kwam.

't Kan niet anders, mijmerde ik, bij 't blikken in die droomerige gitoogen, zoo vol reinen onschuld, of die kleine boven velen begunstigd 't Jesukindeke te mogen voorstellen, moet zeker eens 'n groote heilige worden.

God geve 't.

* *

Heb stereotiep altijd op terugrit van stad naar mijn buitenpost „the blues".

Nooit gehoord?

Well...... to have the blues „is je meest markante Amerikaansche „Slang"-uitdrukking voor down...... neen, dat is weer geen hollandsch, voor ietwat neerslachtig zijn.

Dikke jongen zat naast me te knikkebollen.

Mooi geweest gisterenavond, eh sonny?!

Ja, geeuwde ie terug.

Wat von je 't mooiste?

Die soldaten! (sic).

Soldaten? Ik heb geen soldaten gezien.

Wel zeker, die drie in 't wit met hun lange sabels.

Zei zoo iets van lobbes en hij dutte weer in.

Wat later bij oprit van grooten berg.

Heb je ook gehuild, jô?

Gehuild niet, wel een paar keer mijn neus scheef opgehaald.

Toen opeens spontaan en klaar wakker: Dat kribbetje met die engelen was fijn, èh, maar waarom waren er geen os en geen ezel bij?

Dat zit zóó ventje; de os was er precies vóór 8 uur van door gegaan, en jou konden ze nergens vinden.

Toen zei ie niks meer, en sliep, tot 'n por tusschen z'n ribben 'm wekte, om 't hek van mijn koraal te openen.

En daar hing zoo waarlijk mijn aap met z'n staart aan een boomtak, me 't welkom toe te wuiven.

Kassian!

JAN PAUL.

San Willibrordo

6 Jan. 1918.

Scheepvaart te Curaçao.

Hierbij bieden wij de lezers van „De Amigoe", een min of meer volledig verslag omtrent onze scheepvaart in 't afgeloopen jaar. Het is opgemaakt volgens officiëele mededeelingen, die ons steeds met de meeste welwillendheid worden verstrekt. Daarvoor onzen oprechten dank. Zooals men uit 't verslag van dit en vorige jaren kan zien heeft onze Stoomvaart een gevoeligen knak gekregen. Doch de oorzaak is van voorbijgaanden aard. De Europeesche oorlog houdt de S.S. van onze haven verwijderd. Van al de Ultra-marine Stoomvaartmaatschappijen stuurt alleen de Compañia Transatlántica máandelijks nog 1 S.S. over Curaçao. De La Veloce heeft den dienst met onze haven in den loop van 't afgeloopen jaar ook gestaakt. Behalve de schepen der K.W.I.M. en die der Red D Line werd onze haven bezocht door kolenschepen van Zweden, Noorwegen en Denemarken en ook door enkele schepen dier genoemde natiën, die kopererts van Tucacas naar New-York brachten en zich dan hier van kolen kwamen voorzien.

De Petroleummaatschappij heeft in de laatste maanden van 't jaar 2 tao-boats in dienst, die zoo wat om de 14 dagen eene reis naar Maracaibo (uit en thuis) maken.

Moge 1918, in oorlog begonnen, spoedig den vrede zien, dan zal ook voor Curaçao ongetwijfeld een nieuw tijdperk van bloei en welvaart aanbreken. Curaçao met een der 2 grootste Petroleummaatschappijen der wereld. Curaçao met eene prachtige en diepe haven zal zonder twijfel 't aantrekkingspunt worden voor vele oude en nieuw te stichten S.S.-Compagnieën. Steenkolen zijn er goedkoop, werkloonen veel lager dan waar in den omtrek, alles wijst er op, dat onze Kolonie eene rooskleurige toekomst te gemoet gaat. Zoo möge 't inderdaad wezen.

Om nu een overzicht te hebben over onze scheepvaart der laatste jaren, diene 't volgende lijstje:

Binnengeloopen in:

Jaar	S.S.	Bruto M³	Netto M³	Zeilschepen	Bruto M³	Netto M³	Totaal	Bruto M³	Netto M³
1910	334	2243516	1427042	1254	133134	121547	1588	2376650	1548589
1911	363	2407855	1509178	1175	127127	117467	1538	2534982	1626645
1912	410	2593499	1652231	1018	119661	109446	1428	2713160	1761677
1913	415	2829601	1769477	1071	122384	111528	1486	2951985	1881005
1914	383	2697972	1683465	1068	125078	114184	1451	2823050	1797649
1915	333	2111083	1319750	1024	128590	118355	1357	2239673	1438105
1916	314	1992645	1231790	1325	155503	143834	1639	2148148	1375624
1917	317	1653324	1030114	1505	186610	169830	1822	1839934	1199944

Wat betreft onze Zeilvaart, steekt 1917 zeer gunstig af bij zijn voorgangers. Als er minder S.S. komen, is 't voor de zeilers een gunstige tijd. De een z'n dood den ander z'n brood. Tot 1914 zien we dan ook telkens 't aantal zeilschepen verminderen, doch, toen tengevolge van den oorlog de S.S. uitbleven, steeg ook weer 't getal zeilschepen. Vooral in 1917 is 't aantal aanmerkelijk gestegen, van 1325 tot 1505. Ook 't verkeersnet is merkelijk uitgebreid.

Te hopen is 't nu maar, dat, als de zoo lang verwachte vrede gekomen is, onze dappere zeelui naar havens uitzien om de goederen, hier door groote S.S. aangebracht, te transporteeren. Er zijn in den omtrek nog genoeg havenplaatsen, die weinig of geen communicatie hebben met Curaçao, en een drukke, gestadige handel is dikwerf 't gevolg van een flinken aanpak.

Hier volgt nu een staatje van 't aantal zeilschepen hier in 1917 binnengeloopen, alsook van de plaatsen vanwaar zij arriveerden.

In 1917 zijn binnengeloopen van:

Plaatsen	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	totaal.
Aruba	28	25	32	30	37	27	25	32	21	31	32	33	353
Barbados		1			2		1	1	2	1	1	3	12
Bonaire	36	40	32	34	47	50	56	57	50	51	48	46	547
Bov. Eilanden	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1		1	12
Guanta		1						1				1	3
Cuba					1			1	2				4
La Vela de Coro	10	12	10	7	12	14	18	14	15	15	15	17	159
Barahona	1	2											3
Maracaibo	10	17	19	19	19	17	14	10	10	15	28	24	197
Tucacas										2			2
Pampatar		1					1	1	1	2	1		7
Pto Cabello	2	10	9	7	6	6	4	5	5	12	4	2	72
Pto Colombia							2	2	4	2	1	2	13
Pto Rico	4	3	7	1	3	5	5	2	1		3	1	35
Rio Hacha	3		1	1	3	3	3	5	2	1	2	1	25
La Guayra		3		1			1	3	2	2	3	1	16
Sto Domingo	2	1	1		1	1	1	2	1	1	1	2	14
Sto Tomas					1								1
Aves eilanden						2	1						8
Trinidad										1			1
Cartagena										1	2	1	4
Zee & Baaien	2									3		2	7
St. Kitts									1				1
Guadeloupe											1		1
Antigua											1	1	2
Ciudad Bolivar		1			1		1			2			5
Norfolk	1	1										1	3
Gulfport	1	1											2
NewYork						1							1
Totaal	101	120	112	101	134	127	135	137.	118	148	138	139	1505

't Verkeer was vooral levendig met:

Bonaire	met 547	schepen	tegen 431	in	1916.
La Vela de Coro	„ 159	„	„ 86	„	„
Maracaibo	„ 197	„	„ 169	„	„
Pto Cabello	„ 72	„	„ 36	„	„

Zeer veel heeft de zeilvaart te danken aan 't ter beschikking stellen van de motorboot door 't Gouvernement. Nu behoeven de schepen de tegenstroom of windstilte niet meer te vreezen. Een afspraak of sein aan den Loods en na eenige uren of in nog korteren tijd is de schoener binnen. De uitdieping der haven is zoo goed als klaar, de boei werpt weer haar fel vonklicht, de vrede wellicht in niet ver verschiet, nieuwe sleepbooten voor de C. P. C. op komst, alles wijst op een verblijdende toekomst. Uitbreiding en bloei der scheepvaart is ook welvaart en bloei der Kolonie. En dat wenschen we Curaçao van harte.

Aan den beambte ter Griffie van het Hof van Justitie alhier Ph. F. de Haseth is een maand verlofsverlenging verleend tot verder herstel van gezondheid.

Aan Mej. E. Smit, onderwijzeres 3e. klasse aan de Wilhelminaschool alhier, is tot herstel van gezondheid twee maanden verlof verleend, en Mej. B. R Prince, onderwijzeres 3e. klasse aan de Emmaschool alhier, is tijdelijk overgeplaatst naar de Wilhelminaschool.

Aan Mevr. M. Vermeulen-Vermeer, onderwijzeres 2e. klasse aan de Wilhelminaschool alhier, is tot herstel van gezondheid twee maanden verlof verleend.

Aan den Predikant G. J. Eybers, tijdelijk werkzaam bij de Protestantsche Gemeente op Aruba, is om gewichtige redenen veertien dagen verlof naar Curaçao verleend.

Aan den seinwachter op het fort Nassau Chevalier Croes is tot herstel van gezondheid veertien dagen verlof verleend, en C. L. van der Gen is tijdelijk belast met de waarneming der betrekking op genoemd fort.

Scheepsberichten.

(OFFICIEEL).

Gedurende de maand Dec. zijn

Binnengekomen. van		Uitgezeild. naar	
Antigua	1	Aruba	36
Aruba	33	Barbados	3
Barbados	3	Bonaire	47
Bonaire	46	Bov. eilanden	1
Bovenw. eilanden	1	Carthagena	1
Carthagena	1	La Guayra	1
Guanta	1	La Vela de Coro	21
La Guayra	1	Maracaibo	18
La Vela de Coro	17	Martinique	1
Maracaibo	24	Mansanilla	1
Norfolk	1	Pto Cabello	3
Pto. Cabello	2	Pto Colombia	2
Pto Colombia	2	Pto Padre Cuba	1
Rio Hacha	1	Rio Hacha	1
San Juan	1	Sto Domingo	1
Sto Domingo	2	Naar Zee	1
Van de kust	1		
Van Zee	1		
totaal	139	totaal	139

Eind goed al goed. Dec. heeft een flink slot gemaakt aan onze Zeilvaart van 't afgeloopen jaar. Het is nu maar te hopen, dat in 1918 de vrede moge komen en de zeil- en stoomvaart op onze kolonie een nieuw tijdperk van bloei moge tegemoet gaan.

HAVEN-NIEUWS
VAN 5 JAN. — 19 JAN.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Caracas	H Hichborn	9 Jan	La Guayra	9 Jan	New York
Merida	A Johanson	9 „	Maracaibo	10 „	Maracaibo
Mimer	Hopland	10 „	New York	11 „	Maracaibo
Merida	A Johanson	13 „	Maracaibo	14 „	La Guayra
Merida	A Johanson	16 „	La Guayra	14 „	Maracaibo
Philadelphia	G W Goodman	16 „	New York	17 „	La Guayra
Miner	Hopland	17 „	Maracaibo	17 „	New York
Commewijne	J C Metus	13 „	Amsterdam	? „	?
Don Alberto	Arvelo	31 Dec	Maracaibo	5 Jan	Maracaibo
Samson	Fosse	31 „	Maracaibo	4 „	Maracaibo
Vulcanus	Brehman	4 Jan	Pto Barrios	10 „	Pto Barrios
Neptuno	Smit	5 „	New P News	11 „	NewYork
Juno	Draaier	7 „	Jamaica	?	Amsterdam
Buenos Arres	J P Soria	28 „	Colon	28 „	Barcelona

Schoeners	Aankomst	van	Schoeners	Vertrek	naar
Pluma de Oro	5 Jan	Vela de Coro	*Felicidad*	5 Jan	Maracaibo
Clara C	5 „	Rio Hacha	*Carlota*	5 „	Maracaibo
Rita Otilia	6 „	Velade Coro	*Lady*	5 „	Aruba
Reina H	6 „	PtoPadre	*Themis*	6 „	Vela de Coro
M Leoncita	7 „	Aruba	*Frieda*	6 „	Maracaibo
Refugio	7 „	Aruba	*P de Osama*	8 „	Sto Domingo
Virginia H	7 „	Vela de Coro	*M Leoncita*	8 „	Aruba
Cleopatra V	8 „	Carupano	*Refugio*	8 „	Aruba
La Providéncia	9 „	LaGuayra	*Gacela*	8 „	Maracaibo
Lady H	10 „	Aruba	*R Otilia*	9 „	Vela de Coro
Refugio	11 „	Aruba	*Pluma de Oro*	10 „	Pto Cabello
			Cleopatra	10 „	La Guayra

te Washington, die geregeld in onderhandeling is met de „War trade board" in Amerika, over den uitvoer van levensmiddelen naar Nederland en zijne koloniën, wordt er bij den Gouverneur ten sterkste op aangedrongen, dat alle orders van levensmiddelen uit Amerika, door den Gouverneur zullen worden opgegeven, en wel aan één en denzelfden agent, teneinde daardoor vertraging in de afgifte van vergunningen tot uitvoer te voorkomen.

Aangezien het voor de kolonie van het grootste belang is, dat er aan dien wensch — die blijkbaar ook de wensch is van de Amerikaansche autoriteiten — gevolg worde gegeven, verzoekt de Gouverneur de handelaren dringend, voorloopig de bestellingen van levensmiddelen, voor welker export een vergunning tot uitvoer noodig is, te willen opgeven aan den Heer JULIUS L. PENHA, die de zaak dan verder met Z.H.E.G. zal regelen.

Gezondheidspassen.

In de quarantaine-verordening (P. B. 1917 No. 42) komt geen voorschrift voor betreffende uitreiking van gezondheidspassen ten behoeve van uit de kolonie vertrekkende schepen.

Het is altijd gewoonte geweest aan ieder gezagvoerder van een vertrekkend schip, die zulks verlangt, een gezondheidspas af te geven, dien hij voor de haven van zijne bestemming zal noodig hebben.

Aangezien het niet in de bedoeling ligt hiermede op te houden, acht de Gouverneur het noodzakelijk, dat de verordening worde aangevuld met eene bepaling omtrent afgifte van gezondheidspassen.

Deze aanvulling is geschied in art. 17 der quarantaine-verordening, waarbij het afgeven van verklaringen betreffende toegepaste quarantaine maatregelen ten behoeve van belanghebbenden in uitzicht is gesteld.

Om den Wisselprijs.

Morgen n.m. om 4.30 uur zal andermaal een wedstrijd worden gehouden om den wisselprijs op het terrein van St. Matheo. Toegangskaarten zijn te bekomen bij de leerlingen der Hendrikschool en aan den ingang.

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven.

Maria P de Aranguren, Izas Araujo, Opos Andres, Maria L Blom, Manuel Clavojo, G W Curtis, Lorenzo Daal, R. Davelaar, J U Dane, Silverio S Escobar, Constancia Janbos, Simon Kuirs, Victoria Laurens, J Lewis, G Lewis, Constancia Martis, Sjiermo Muical, Bernadina Muskus Narcisa Ana Peres, Olasia Pietersz, Dionisia de Ranjel, Francinet Rilder, Alturo Steba, Santjago Sintjaga, Lusier Tefel N van Rozmalen, Francinet Wiels, Herbert Sherman 12.

Drukwerken: Juan B Borregales, L. Kuttner, Johannes B A G Maal, Elisabeth A Palacio.

Aangeteekende stukken: G J del Prado c. o. H. van Amson, Rosa Gutierrez.

Officiëele berichten.

Mej. M. C. Boom is tijdelijk aangesteld als schrijfster ten kantore van den Gezaghebber van Bonaire.

Het lid van het Hof van Justitie in de kolonie Curaçao Mr. W. Ch. de la Try Ellis is voor den tijd van twee jaren benoemd tot Rechter Commissaris, belast met de instructie van strafzaken bij gemeld Hof.

L. T. Chaclin is eervol ontslagen als bode van den Geneeskundigen Raad en benoemd tot bode van de Gezondheids-Commissie.

De tweede-kommies 2e klasse E. J. Rozendaal is bevorderd tot kommies 1e klasse; de derde-kommiezen 2e klasse M. J. Penso, E. V. Garcia, P. A. van der Veen, E van Kwartel en J. C. Ossenkop zijn bevorderd tot tweede-kommies 2e klasse; de tijdelijke derde-kommiezen 2e klasse J. M. van der Veen, E. Maduro en J. Hernandez zijn definitief benoemd tot 3e kommies 2e klasse; en Eliseo Rosaria, P. H. Lamping, J. A. Evertsz, Mario Penha, Alfonso Felix, Johan van Kwartel, Julio Felix, Darius Davelaar, J. A. Hollander en A. B. Fray zijn tijdelijk benoemd tot derde-kommies 2e. klasse.

De tweede commies M. Ph. Romondt is tijdelijk ontheven van de werkzaamheden als Sub-ontvanger, en de tweede klerk J. M. S. van Eps is tijdelijk met die werkzaamheden belast.

Staat van het aantal vaartuigen, die het eiland Curaçao in de maand Dec. 1917 aandeden met vermelding van hunne inhoudsmaat.

	ZEILSCHEPEN.			STOOMSCHEPEN.		
		INHOUD IN M³.			INHOUD IN M³.	
	Aantal	Bruto	Netto	Aantal	Bruto	Netto
Maand November	139	24 050	21 204	32	122,989	76 957
Vorige maanden.	1,366	162,560	148,626	285	1,530,335	953,157
Totaal.	1.505	186.610	169.830	317	1,653,324	1,030.114

Niet opgenomen zijn de schepen, die binnenkomen van de kustvaart en van de visscherij

Buitenland.

Een inter-geallieerde krijgskommissie.

Bij de besprekingen der Entente-leiders te Rapallo (Italië) is besloten een inter-geallieerden oppersten raad te vormen voor het geheele Westelijk front, welke zal worden bijgestaan door een vast centraal krijgscomite.

Tot leden van het comite zijn benoemd: voor Frankrijk generaal Foch, voor Engeland generaal Wilson en voor Italië generaal Cadorna.

De kommissie zal — aldus Havas — de operatieplannen, door de verschillende generale staven der Geallieerden opgemaakt, bestudeeren en er haar oordeel over uitspreken en zij zal zich verslag laten uitbrengen over de tenuitvoerlegging van de beraamde krijgsverrichtingen. Tevens zal dit lichaam van studie, raadverschaffing en samenwerking alle inlichtingen ontvangen, welke ten doel hebben haar taak te vergemakkelijken.

De kommissie zal minstens twee keeren per maand vergaderen en als het noodig is bestendig zitting houden ten einde de krijgsverrichtingen aan het geheele Westelijke front te controleeren.

Zoodoende zal de eenheid van handelen der Entente-legers eindelijk praktisch ten uitvoer worden gebracht.

Lloyd George over de noodzakelijke Eenheid van front.

Lloyd George hield op Maandag 12 Nov. bij een lunch, gegeven door den Franschen Premier Painlevé, een belangrijke rede over de beteekenis van den nieuwen raad der Geallieerden en de noodzakelijkheid van eenheid in de militaire actie der bondgenooten. Hij zegde o. a.:

De oorlogsgebeurtenissen hebben zelfs den meest separatistisch en wantrouwend gezinde getoond, dat een grooter eenheid onder de geallieerden in hun oorlogsvoering vol strekt noozakelijk is. De geallieerden hebben, ondanks alles wat er gebeurd is nog steeds de beschikking over alle voornaamste samenstellende deelen der overwinning. Zij beheerschen de zee, die nog nimmer heeft nagelaten ten slotte de overwinning te brengen aan hem, die wist vol te houden. Te land hebben zij het voordeel van de getalsterkte, van grooten druk in mannen en materiaal, van de groote economische en financiëele hulpbronnen, en boveual in de rechtvaardigheid hunner zaak.

In een langdurigen oorlog geldt niets zoozeer als een goed geweten. Dit, gevoegd bij ons overwicht, had den geallieerden reeds nu de overwinning moeten brengen of hen althans veel verder op den weg naar de overwinning moeten helpen dan het punt, waar zij thans staan.

Wat dit betreft hebben zij gefaald in het bereiken hunner doeleinden.

Wie en wat is hiervoor aansprakelijk?.....

De fout lag niet aan de legers, maar is uitsluitend te wijten aan het gemis aan waarachtige eenheid in de oorlogvoering der geallieerden.

Ik ken het antwoord, dat gegeven is op den roep om eenheid in de legerleiding. Het luidt, dat Duitschland en Oostenrijk op de binnenste linies vechten en wij op de buitenste. Dat is echter geen antwoord maar de vermelding van een feit, en juist dat feit levert een argument te meer op voor de unificatie onzer krachten, ten einde aldus deze natuurlijke voordeelen van den vijand te niet te doen.

Wij hebben reeds veel bereikt, en ik geloof dat wij reeds alles bereikt zouden hebben, als we indertijd ook zoo eenheid hadden verwezenlijkt. Dit gemis aan eenheid was aansprakelijk voor de ramp in Servië, de ramp in Roemenië, waardoor de centrale mogendheden weder vaster in hun zadel kwamen te zitten en de oorlog verlengd werd.

Op dit oogenblik hangt de mate, waarin wij kunnen voorkomen dat de Italiaansche nederlaag den omvang van eener ramp verkrijgt, van de snelheid af, waarmede wij met ons verleden breken en nu eindelijk eens een onmisbare eenheid van alle geallieerde fronten in praktijk brengen. Ik geloof dat wij eindelijk deze groote les geleerd hebben. Dat is de beteekenis van dezen oppersten raad."

Mogen de woorden van Lloyd George ditmaal meer zijn dan een opwekkende belofte en voeren tot een beslissende daad!

Vrij België.

Engelsche onthullingen over Amerikaansche „business".

De „Buitenlandsche Post" schrijft: „De correspondent van de „Voss. Ztg." te Gent seint aan zijn blad, dat het Parijsche „Journal" van zijn Londenschen correspondent een bericht heeft ontvangen betreffende een onthulling, zoo sensationeel, dat de Vossische haar niet dan onder het grootste voorbehoud meent te mogen publiceeren. Het genoemde Engelsche persbureau verneemt namelijk uit Washington, dat de gezant van een neutrale Europeesche mogendheid in een vertrouwelijk gesprek met een anderen neutralen diplomaat zou hebben beweerd, „dat de Morgan-bank na de oorlogsverklaring van Amerika de geweldige hooge kosten van Wilson's verkiezing tot president voor haar rekening heeft genomen". Deze schuld zou gedekt zijn door Amerikaansche uitrustingswaarden. Een Amerikaansch ambtenaar, die dit aan den neutralen gezant had medegedeeld, voegde er nog aan toe: „Bekende ondernemingen, moeten maandelijks uit eigen beweging groote bedragen overschrijven op het conto van Wilson". Hierop zou de gezant hebben geantwoord, dat een dergelijke omkooperij in Europa niet mogelijk was, en dat hij het betreurde, met zulk een regeering te moeten onderhandelen.

Voorts meldt de correspondent van „Central News" nog, dat men zich in zekere kringen verwondert over „het snelle toenemen van het vermogen van Wilson". De socialisten beweren, dat de arbeidersleider Gompers iedere maand van de groote oorlogsleveranciers aanmerkelijke sommen gelds ontvangt, om de oorlogsgeestdrift onder de arbeiders aan te wakkeren. „Gompers is reeds multi-millionair".

Het „Journal" beschouwt de onthullingen van het „Central News" als een wraakneming van Engeland over zekere oneenigheden, die tusschen Engeland en de Vereenigde Staten zouden zijn gerezen.

Interessant is ook het volgende: Het Duitsche vredesaanbod van 1916 werd, zooals men weet, door Wilson beantwoord met een vredesnota aan alle oorlogvoerende mogendheden. Een groep speculanten, aan wier hoofd de bekende beursman Barney Baruch stond, wist destijds met een geweldige baissespeculatie ongeveer 20 millioen dollar te verdienen. Weldra lekte het uit, „dat Baruch door Wilson, met wien hij sinds jaren was bevriend, was ingelicht over de ophanden zijnde verzending van de vredesnota", en dus zijn speculatie met absolute zekerheid kon ondernemen. Dat gaf een schandaaltje en weldra nam dit een zoo ernstigen omvang aan, dat een commissie uit het Amerikaansche congres werd benoemd, om de zaak te onderzoeken. Ofschoon bij dit onderzoek aan het licht kwam, dat eenige verwanten van Wilson op de hoogte waren van diens vredesnota, en dat een hunner betrekkingen onderhield met Baruch, kwam deze commissie tot de conclusie dat er „niets onoorbaars" was gebeurd. De heer Baruch was trouwens al bevriend met Wilson, toen deze nog gouverneur van New-Jersey was en hielp reeds de eerste presidentsverkiezing van Wilson (in 1912) financieren. Opmerkelijk is het ook, dat deze speculant kort na de oorlogsverklaring aan Duitschland benoemd is tot lid van den Nationalen raad voor de landsverdediging, een der hoogste ambten in de Amerikaansche oorlogsindustrie!"

Aan een groot gevaar ontsnapt.

De Keizer van Oostenrijk, die onlangs met den Koning van Bulgarije te Goerz en Palmnova had vertoefd heeft bij het oversteken van een der zijstroomen van de Isonzo met de auto in levensgevaar verkeerd.

De auto bleef in het water steken, waarom de lijfjager van den Keizer en een wachtmeester beproefden den Keizer naar den oever te dragen.

Hierbij werd de lijfjager Reisenblekler door den stroom medegevoerd en de Keizer, die den lijfjager vasthield, dreef eveneens met den sterken stroom mede, evenals de wachtmeester Tomek.

De Keizer werd een groot eind door den stroom voortgedreven, evenals de beide mannen.

Dank zij echter de opofferende pogingen van 's Keizers gevolg, werd de Keizer met veel moeite we der aan den oever gebracht.

De Italiaansche vrijmetselarij bedreigd.

In het Palazzo Giustiniani, de zetel van het Groot-Oosten te Rome, is de vrijmetselaar Achille Ballori door vijf revolverschoten doodgeschoten. Ballori zou in de plaats treden van den afgetreden grootmeester der vrijmetselarij Ferrari. De moordenaar, een zekere Dambrasi uit Avellius, is in de nabijheid van de woning van den vrijmetselaar Nathan, oudburgemeester van Rome, in hechtenis genomen. Hij bezat 400 francs, en droeg een geladen revolver bij zich. Dambrasi heeft den moord erkend en deed onthullingen over een bestaande organisatie die de vrijmetselarij beschuldigt van aanstoker te zijn van den oorlog.

De onthullingen hebben de politie er toe geleid de huizen der vrijmetselaars en hen persoonlijk onder de bescherming der politie te stellen.

Japan en de Vereenigde Staten.

Graaf Ishi, hoofd der Japansche missie in de Vereenigde Staten, en Lansing hebben op 2 Nov. een overeenkomst geteekend, waardoor de Vereenigde Staten Japan's bizondere belangen in China, krachtens zijn ligging, erkennen. Door beide onderteekenaars wordt, namens hun regeeringen, nogmaals het beginsel van de open deur in China erkend. In de overeenkomst wordt verder bepaald, dat geen de minste inbreuk zal worden gemaakt op de onafhankelijkheid of de territoriale integriteit van China. Japan zal den handel van andere volken niet belemmeren en de Vereenigde Staten zullen zich kanten tegen het verkrijgen door een of andere mogendheid van bizondere rechten of voorkeur, welke de onafhankelijkheid of de territoriale integriteit van China zouden raken of den onderdanen of burgers van eenig land het volle genot van gelijke gelegenheid van handel en industrie in China zou betwisten.

Verder deelt Reuter mede, dat, blijkens een mededeeling van het Amerikaansche departement van Buitenlandsche Zaken, Japan en de Vereenigde Staten tot volkomen overeenstemming zijn gekomen betreffende militaire, maritieme en economische samenwerking in den oorlog tegen Duitschland.

Bizonderheden over deze samenwerking kunnen met het oog op het huidig tijdstip, niet worden gepubliceerd. Japan heeft echter zijn ernstig verlangen te kennen gegeven met de Vereenigde Staten samen te werken in den oorlog.

Een bevredigende overeenstemming is verkregen tusschen den vertegenwoordiger der Japansche zeemacht, die aan de Japansche bizondere zending is verbonden, en den vertegenwoordiger der Amerikaansche zeemacht betreffende maritieme samenwerking in den Stillen Oceaan, om gemeenschappelijk op te treden tegen Duitschland en zijn bondgenooten.

De „Times"-correspondent te Washington verneemt, dat tusschen beide landen nog een overeenkomst is gesloten, volgens welke Japan voldoende staalplaat van de Vereenigde Staten zal krijgen, om zijn scheepsbouwprogram af te werken. Japan zal in ruil daarvan een groote hoeveelheid schepen leveren en krachtiger deelnemen aan de duikbootbestrijding. Waarschijnlijk zal het aantal Japansche torpedojagers in de Middellandsche Zee aanzienlijk worden uitgebreid.

De Chineesche gezant in de Vereenigde Staten heeft bij het departement van Buitenlandsche Zaken aldaar een formeel protest ingediend tegen de overeenkomst, die tusschen de Vereenigde Staten en Japan betreffende China gesloten is. De Chineesche regeering moet zich daarin verzetten tegen het in de overeenkomst genomen besluit, dat op China betrekking heeft en geen „rekening houdt met de meening der Chineesche bevolking. De nota werd nog niet publiek gemaakt.

Volgens Reuter moet een dergelijk protest ook aan de regeering te Tokio overhandigd zijn.

De ontbossching van België.

De berichtgever te Havre van de N. R. Ct. meldt, dat iedere dag te Havre nieuwe berichten inkomen omtrent de stelselmatige verwoesting van België door de bezettende macht. Nu eens zijn het bijzonderheden omtrent het leeghalen van industrieele instellingen, dan weer omtrent de opvordering op groote schaal van roerende goederen, die in eerste levensbehoeften voorzien. Thans heeft de Belgische regeering nauwkeurige inlichtingen ontvangen omtrent de wijze waarop de Duitschers de bosschen in België exploiteeren. Gedurende den eersten tijd van de bezetting heeft het bestuur van het Belgische staatsboschbeheer tot zekere hoogte de leiding in de exploitatie der bosschen kunnen behouden, zoodat er op de minst schadelijke wijze gehakt werd. Na verloop van enkele maanden namen de Duitschers de leiding in het bosch beheer in handen. De Belgische plannen werden niet langer gevolgd. De Duitschers hebben maar één doel: zich zoo gemakkelijk en snel mogelijk het hout te verschaffen dat zij voor hun militaire werken noodig hebben. Bijgevolg hakken zij er maar op los, zonder zich om eenige toekomst te bekommeren. Wat nog het ergste is; zij zagen de boomen een halven meter boven den grond om, wat zeer schadelijk is, daar het weer aangroeien van het vernietigde bosch er door belet wordt. Bovendien bevorderen de boomtronken van een halven meter, vooral van harsachtige boomen, de insektenplaag. De Duitschers verbieden aan de Belgische houtvesters om in de bosschen te komen, waar gehakt wordt. Ook in bosschen, die particulier bezit zijn, mogen zij niet meer komen. De Duitschers nemen hier bezit van alles wat ze vinden. Dennenplantsoenen van nog geen dertig jaar, zaailingen van beuken, eiken, enz. vallen.

Sommige eigenaars, die oude pijnboombosschen hadden, met onderbeplanting van loofhout, dat veel beloofde, hadden voorgesteld zelf de pijnboomen te laten kappen, om zoodoende het onderbosch te redden. Het werd hun geweigerd Door hun overhaaste wijze van kappen bedierven de Duitschers de bosschen grondig.

Langs wegen en kanalen zijn voorts alle boomen omgehakt. De groote, zoo schilderachtige lanen van de oude Belgische domeinen vallen onder de Duitsche bijl.

Kortom, in het geheele land wordt onder alle boomen, maar vooral onder esschen en notenboomen on matig gehakt. Zelfs van particuliere tuinen te Brussel worden zware notenboomen opgevorderd.

Als arbeiders in de bosschen gebruiken de Duitschers vooral Russische krijgsgevangenen en inheemsche arbeidskrachten. Afgezien van de materieele schade, kan men de noodlottige gevolgen die al dit hakken meebrengt, nagaan, uit een oog punt van hygiëne, klimaat, regenval en uit economisch oogpunt beschouwd. Wat de houtvoorziening van België betreft, het zal waarschijnlijk niet meer mogelijk zijn op de inlandsche productie te rekenen, die vóór den oorlog, op een millioen M³ werkhout geschat kon worden. Het optreden van den bezetter is in dit opzicht te erstiger voor de toekomst van het land, omdat, daar sedert drie jaar de invoer stil heeft gestaan, men zijn toevlucht heeft moeten nemen tot onze inlandsche productie om in de gewone behoeften, in het bijzonder van de kolenmijnen, te voorzien.

Los Niños.